

Banking

Bank: according to Mr. Gilbert: bank is dealer in capital or money, it is an intermediate party between lender and borrower

دگیلبرت مطابق : بانک دپیسو یا سرمایي معامله کوونکی دی کوم چه دقرض اخیستونکی او قرض ورکوونکی ترمنځ ددریم ګړی حیثیت لری یا دقرض ورکوونکی او قرض اخیستونکی ترمنځ رابطه جوړونکی ته بانک وایی.

According to Mr. Kinly: Bank is an institution or organization which accepts deposit and advances loan.

دینباغلی کینلی مطابق: بانک یوه داسی اداره ده چه دخلکوڅخه دامنات په توګه پیسی قبلوی او هغه پیسی بیا نورو خلکو ته په قرض ورکوی.

Bank= is a financial organization which deals with other people money, it accepts deposit from those who has surplus amount of money at low rate of interest and advances loan to those who need finance of high rate of interest.

بانک یوه داسی مالی اداره ده کوم چه دنورو خلکو په پیسو باندی راکړه ورکړه ترسره کوی او دهغه چا څخه په کم سود سره پیسی دامنات په توګه قبلوی چاسره چه پیسی د ضرورت څخه زیاتی وی او هغه چاته یی په زیات سودسره په قرض ورکوی دچاچه پیسوته ضرورت وی.

The evolution of bank

دبانکونو تاریخچه: د ۱۵۴۸ کال څخه مخکی کله چه بانکونو وجود نه درلود نوخلکو به خپلی پیسی دحفاظت لپاره دتجارانو او زرګرانوسره ایښودلی دغه تجارانو او زرګرانو به دخلکوپه پیسو باندی تجارت ترسره کولو اود ضرورت په وخت کی به یی خلکو ته خپلی پیسی نه واپس کولی ددی مشکل دحل لپاره په کال ۱۵۴۸ کی دجرمنی په ینبار Nuremburg کی یوه غونډه وشوه او لومړی بانک رامنځته شو بیا دیرش کاله وروسته په ۱۵۷۸ کال کی د GENENVA په ینبارکی لومړی مرکزی بانک رامنځته شو او اوسنی جدید بانکداری په نه واسمه دپنج کی رامنځته شوه او مدارنځه په ۱۸۴۷ کال کی بانک جهانی رامنځته شو په فغانستان کی لومړی بانک د۱۳۰۰ په د کی رامنځته شوی دی دافغانستان مرکزی بانک په ۱۹۳۹ کال کی رامنځته شو.

1: Merchants

تجاران : دا هم یو ګروپ کسان وو چا سره به چه خلکو خپلی پیسی دحفاظت لپاره کیښودلی او دغه تجارانو به دخلکو په پیسی باندی کاروبار او ګټه کوله نو هریو تجار به داکوشش کاوه چه خلک خپلی پیسی ددوی سره دحفاظت لپاره کیږدی نو له همدی کبله دتجارانو ترمنځ رقابت رامنځته شو او خلکو ته یی دپیسو په مقابل کی ګټه ورکول شروع کړل او له همدی دای څخه د سود بنیاد کیښودل شو.

2: Money lenders

داهم یو ګروپ کسان وو چه په کم سود سره به یی پیسی اخیستی او هم به یی پیسی په زیات سود سره نورو خلکوته ورکولی دغه ګروپ کسانو **accepting deposit and advancing loan function** را منځته کړ.

3: Gold smith

داهم یو ګروپ کسانو وو چه د زرو کاروبار به یی کاوه خلکو به خپل قیمتی شیان لکه سره زر، سپین زر او دجیدادونو اسناد او داسی نور قیمتی شیان دحفاظت په توګه د زرګرانو سره کیښودل او زرګرانوبه دخلکو څخه دشیانو دحفاظت په بدل کی فیس اخیسته اوسنی جدید بانکونه هم دخلکودقیمتی شیانوحفاظت اوساته کوی چه دغه کار د ګولډ سمیت په وخت کی رامنځته شوی و.

Types of bank

1: Types of bank according to function

A: Central bank

مرکزی بانک دیو مملکت ترټولومهم او لوی بانک وی دغه بانک ددولت لخوا څخه ددی مقصد لپاره جوړیږی چه په هیواد کی دبانداری نظام او بانکونه کنترول کړی مرکزی بانک دنورو ډیرو وظایفوسره په هیوادکی د نوی پیسو چاپولو یوازینی حق لری.

B: Commercial bank

تجارتی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چه د ګټی کولوپه مقصد جوړیږی ددغی بانکونو اساسی وظیفه دخلکوڅخه په کم سود سره دپیسو قبلول دی او هغه پیسی بیا په زیاد سود سره نورو خلکوته ورکول کیږی دتجارتی بانکونو اساسی وظیفه ده.

C: Agriculture bank

زراعتی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چه ددولت له خوا څخه ددی مقصد لپاره جوړیږی چه دهیواد دزراعتی برخی ته وده اوپرمختګ ورکړی دغه بانکونه دهکانانوته لنډمهاله، منځ مهاله او اوږدمهاله قرضی ورکوی ترڅو دهکانان وکولی شی چه د ښه معیار تخمونه، سری او زراعتی سامان آلات ترلاسه کړی همدارنګه زراعتی بانکونه دهکانانوته دزراعت په برخه کی روزنه ورکوی او نوی نوی تحقیقات کوی ترڅوپه هیوادکی دزراعت په برخه کی پیاوړی شی .

D: Industrial bank

صنعتی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چه ددولت له خوانه ددی مقصد لپاره جوړیږی چه په ملک کی دصنعت برخی ته وده ورکړی دغه صنعتی بانکونه صنعت کارانوته مختلف ډول قرضونه ورکوی ترڅودهغوی مالی ضروریات پوره شی همدارنګه دمالی مرستو نه

علاوه صنعتی بانکونه د صنعت کارانوسره د ضرورت په وخت کی تخنیکي مرستی هم کوی.

E: Investment bank

سرمایه گزاری کوونکی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چه د دولت لخوا څخه ددی مقصد لپاره جوړیږی چه په هیوادکی د سرمایه گزاری برخی ته وده او پرمختگی ورکړی دغه بانکونه پخپله هم سرمایه گزاری کوی اونوروته هم د سرمایه گزاری کولوزمینه برابروی.

F: Cooperative bank

دا هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چی د وروسته پاتی سیمود ودی او پرمختگی لپاره د دولت لخوا څخه جوړیږی دغه بانکونه دکلیوالو او وروسته پاتی سیموخلکوسره دواړو وړو کاروبارونوکی مرسته او همکاری کوی.

2: Types of bank according to domicile

A: Foreign bank

خارجی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی دکوموبانکونوچه مرکزی دفتر دملک څخه بهر وی ددغه بانکونوکنترول او اداره هم دملک څخه بهر دمرکزی دفتر لخوا کیږی.

B: Domestic bank

دا هغه بانکونوته ویل کیږی دکوموچه مرکزی دفتر دهیواد دننه وی اوددغی بانکونوکنترول او اداره هم په ملک کی دننه دمرکزی دفتر لخوا ترسره کیږی

3: Types of bank according to ownership

A: Private sector bank

شخصی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی چه په هغه کی د 50% څخه زیات سهمونه یا Shares دعامو خلکو وی او ددغی بانکونو کنترول هم دعامو خلکوپه لاس کی وی.

B: Public sector bank

دولتی بانکونه هغه بانکونوته ویل کیږی چی په کوموبانکونو کی 50% څخه زیات سهمونه یا شئیرز د دولت سره وی اوددغی بانکونو کنترول او اداره هم د دولت په لاس کی وی.

4: Types of bank according to schedualization

A: Scheduled bank

هغه بانکونوته ویل کیږی کوم چه دمرکزی بانک سره راجستر وی او دهغوی په جدول کی شامل وی دغه بانکونه دمرکزی بانک سره یوڅه اندازه پیسی د ضمانت په توگه پدی بیایی

مرکزی بانک له دېان سره راجسټرکوي . کچيرته دغه بانک له چا څخه پيسی وختوي نو
مرکزی بانک به يی تاوان ورکوي

B: Non-scheduled bank

هغه بانکونو ته وايي چي دمرکزی بانک سره راجسټر نه وي او دمرکزی بانک وصول او
قوانين په دېان نه تطبیقوي اوکه دچا څخه يی پيسی وختولي نو حکومت يی ذمه وار نه
دي.

Functions of commercial bank

1) Primary functions of commercial bank

A: Accepting deposit

کله چي يوکس وغواړي په بانک کي پيسی جمع کړي نو دغه پيسی تری بانک په کم سود
سره قبلوي . يعنی په بانک کي پيسی جمع کولو ته وايي

1: Current account /deposit

جاری حساب: هغی حساب ته ویل کیږي چي هروخت په کی مونږ پيسی جمع کولی شو او
هروخت چي وغواړو پيسی تری راویستلی شو. پدی پيسو باندی بانک اوږدمهاله سرمایه
گزاری نشي کولی او پدی باندی بانک مشتری ته سود نه ورکوي.

2: Fixed account

هغه حساب ته ویل کیږي چي هروخت مونږ نشو کولی چه پيسی تری وباسو يعنی پدی
حساب کی وخت مشخص وي د مثال په ډول چه ددری کالولپاره حساب جوړ کړي بیا
مخکی له دري کالو نشي کولی چه پيسی تری وباسی. پدی حساب باندی بانک مشتری ته
سود ورکوي اوکه چیرته مشتری ته دوخت څخه مخکی پیسوته ضرورت شو نو بیا بانک ته
عریضه لیکي بانک یوه هفته یا دوه هفتی وخت ورکوي.

3: Saving account

سپماحساب: پدی حساب کی هم د **Fixed account** غوندی د معلوم وخت لپاره پيسی اچول
کیږي کوم چي دوخت څخه مخکی نشي ویستلی خو فرق یی دادی چي ددی حساب څخه
یوڅه اندازه پيسی دوخت څخه مخکی ویستلی شي دمثال په ډول یوکس په خپل حساب کی
۱۰۰۰ روپی اچوی نو کولی شي دضرورت په وخت کی تری ۵۰۰ روپی وباسی. پدی
حساب باندی سود هم ورکول کیږي خو د **Fixed account** په پرتله کم.

4: Profit and loss account

دگټی او تاوان حساب: هغه حساب ته ویل کیږي کله چي مونږ په بانک کی پيسی
جمع کړو نومونږ دب بانک سره په کاروبار کی شریکیږو که بانک په کاروبار کی گټه وکړي

مونږ ته به ځکه راکوی اوکه په کاروبار کې توان وکړي نو توان به ورکوي پدې حساب کې سود نه ورکول کېږي.

B: Advancing loan

قرض ورکول: بانک خلکو ته قرض ورکوي په زیات سود سره او خپله یې په کم سود سره اخلي.

1: Cash account

کیش حساب دی ته ویل کېږي چې یو چاته بانک پیسې دغډو په شکل ورکړي. ددی لپاره دا ضروري نه ده چې په بانک کې حساب ولري خو ددی په ضمانت کې به بانک ته یوڅه ورکوي.

2: Credit account

هغه قرض ته ویل کېږي کوم چې په کارې کې اچول کېږي خو نغدي پیسې تری نشي ویستلې او سود یې د نغدي یا کیش حساب څخه زیات دی پدې کارې باندې یوازې مونږ خریداري کولی شو او دادیو کال لپاره ورکول کېږي.

3: Overdraft

ددې قرض لپاره ضروري ده چې مونږ په بانک کې حساب ولرو کچیرته یوکس په بانک کې 10000 روپۍ ولري او داکس دبانک لپاره یو با اعتماد کس وی نوکولی شي چې دبانک څخه د 10000 روپو پرځای 11000 روپۍ وباسي. دی 1000 روپو ته چې دبانک څخه یې اضافه ویستلې Overdraft وایي او ددی اضافه روپو به بانک ته سود ورکوي.

Secondary function of commercial bank

1: Transfer of money

دتجارتی بانکونو بله دنده داده چې دپیسو انتقال دملک په داخل کې او هم د ملک څخه دباندې کوي او په مقابل کې یې بانک فیس اخلي دپیسو انتقال ځکه دبانک پواسطه داده چې ددوه یا لسو دقیقو دننه کولای شو چې خپلې پیسې دملک دننه اوبهرته واستوو.

2: Foreign exchange money

دتجارتی بانکونو بله وظیفه داده چې دیوملک Currency دبل ملک په Currency بدلوي مثلاً یوکس غواړي چې په خارج ملک کې خریداري وکړي نوپه هغه ملک کې دخپل ملک Currency نشي استعمالولی نو ددتجارتی بانکونو وظیفه ده چې دغه Currency دهمغه ملک Currency ته بدله کړي یوازې ډالر او ایرو نړیواله کرینسي ده چې په هرملک کې استعمالیدی شي.

Investment fund :3

د تجارتی بانکونو بله وظیفه داده چې دوی پخپله په یو ملک کې سرمایه گزاری کوي یعنې بانک ته خلک **Deposit** وکړي نو ددې یی خلکو ته په قرض ورکړي اوباقی نورویسوباندی خپله سرمایه گزاری کوي.

Creation of credit :4

د تجارتی بانکونو بله وظیفه داده چې په ملک کې د پیسو عرضه زیاتوی مگر د پیسو عرضه دنوی پیسو په چاپولو پواسطه نه زیاتوی دا د قرض په ورکولو پواسطه زیاتوی مثلاً یوکس ۱۰۰۰۰ روپۍ په بانک کې جمع کړي بانک دغه پیسې بل کس ته د **Credit card** په شکل ورکوي نو ددغې کریډیت کار پواسطه کولای شو چې مشتری خریداری وکړي نوهم ۱۰۰۰۰ په بانک کې پرتی وی اوهم یی خریدارته په قرض ورکړي وی اوهم بانک تری استفاده وکړي.

Facilitate foreign trade :5

د اړخه خارجی تجارت کې د تجارانوسره مرسته کوي مثلاً لکه یو تجار د ملک څخه بهر په کوم خارجی هیواد کې خریداری وکړي نو تجارتی بانکونه هم **Technically** او هم **Financially** کومک کوي یعنې تجارتی بانکونه هم په **Export** اوهم په **Import** کې د تجارانوسره مرسته کوي.

Agency function of commercial bank

Custodian of precious articles :1

د قیمتی شیانو حفاظت کول: د **Commercial bank** د **Agency** وظایفو څخه یوه وظیفه ده چې د خلکو د قیمتی شیانو حفاظت کوي پدې شرط چې قانونی وی لکه سره زر، سپین زر، دکورونو اسناد، دموټرو اسناد، او د ټمکو اسناد ساتي په مقابل کې یی به دغه شخص بانک ته فیس ورکوي او ددغه شیانو ذمه واری به د بانک په غاړه وی.

Collection of income :2

د **Commercial** بانک د **Agency** وظایفو څخه یوه وظیفه داده چې د خلکو عواید راجمع کړي که یوکس یا کمپنۍ چې نشي کولی خپل عواید تر لاسه کړي نو هغوی د تجارتی بانکونوسره قرارداد کوي چې زمونږه عواید راټول کړه او بانک دغه عواید د خلکو څخه راټولوي او ددی په مقابل کې به خپل فیس د موجوده کمپنۍ څخه اخلي او کیدی شي چې عام خلک یا شخصي کمپنۍ وی او یادولتي وی لکه د برق بل.

Collection of cheques :3

د **Commercial bank** د **Agency** وظایفو څخه یوه وظیفه داده چې د خپل مشتریانو **Cheques** راجمع کړي یوکس یا کمپنۍ نشي کولی چې د خپل مشتریانو څخه **Cheques** تر لاسه کړي نو هغوی د بانک سره

قرار دادکوی او بانک دهغوی لپاره هرځای کی غرفی لېږوی او دهغوی **Cheques** راټولوی پدی سره کمپنی هم رقابت کولی شی او هم د مشتری لپاره سهولیت دی او بانک ته به فیس ورکوی.

Payment of expenses :4

د تجارتی بانکونو د ایجنسی وظایفو څخه یوه وظیفه داده چی دخپل مشتریانو لپاره دهغوی **Payments** کوی او ددی لپاره شرط دادی چی ددواړو ترمنځ به لیکل شوی قرار داد وی او دواړه کسان به په بانک کی **Accounts** لری او د پیسو اندازه او وخت به یی معلوم وی او ددی په مقابل کی به بانک **Charges** اخلی.

Role of banks in economic development of a country

Promoting trade and industry :1

د بانک پواسطه په هیواد کی پرمختګ رامنځته کیږی یعنی بانک د صنعتی کمپنیو سره مرسته کوی او همدارنګه د سرمایه گزاری کوونکو سره مرسته کوی او پخپله هم سرمایه گزاری کوی چی پدی سره په ملک کی صنعت او عاید زیاتیږی، خلکو ته کار پیدا کیږی او غربت له منځه ځی او صادرات هم کیږی.

Bank promotes capital formation :2

د بانک پواسطه دخلکو سرمایه زیاتیږی یعنی که یوکس په کور کی اضافی پیسی ولری او په بانک کی یی جمع کړی نو بانک ورته پدی پیسوباندی سود ورکوی بانک دغه پیسی بل کس ته په زیاد سود سره ورکوی او کوم کس چی پیسی د بانک څخه اخلی هغه هم پری کاروبار کوی چی پدی سره ددوی واپړو سرمایه زیاتیږی.

Investment in new enterprises :3

د بانکونویو اهمیت دادی چی دنوی کاروبارونو سره مرسته کوی او هغوی **Support** کوی.

Instruments of credit

1: Pay oral credit

دا د قرض ورکولو هغه طریقه ده په کوم کی چی قرض ورکونکی او قرض اخیستونکی دواړو سره د قرض لیکل شوی سند نه وی موجود.

2: Open book account

دا د قرض هغه طریقه ده په کوم کی چی د قرض ورکونکی سره د قرض لیکل شوی سند موجود وی خو د قرض اخیستونکی سره د قرض اخیستلو لیکل شوی سند نه وی موجود.

3: Documentary credit

دا د قرض هغه طریقه ده په کوم کی چی د قرض اخیستونکی او قرض ورکونکی دواړو سره د قرض لیکل شوی سند موجود وی.

TYPES OF DOCUMENTARY CREDIT

1: Negotiable instruments

2: None negotiable instruments

Negotiable instruments

هر هغه ليكل شوی سند کوم کی چی یوکس ته د پیسو تر لاسه کولو حق ورکوی او دیو کس څخه بل کس ته په اسانۍ سره انتقالیږي **Negotiable instruments** بلل کیږي او دا په لاندی ډول دی.

cheque :1

bill of exchange :2

Promissory :3

Open cheque :1

دا هغه چیک ته وایی کوم چیک چی صرف او صرف په هغه بانک کی جمع کیدلای شی چه دکوم بانک چیک وی یعنی دکوم بانک سره چی تعلق لری او په دغسی چیک باندی بانک خپل مشتری ته نغدی پیسی ورکوی او دا چیکونه په لاندی دری ډوله دی.

A: Barer cheque

دا هغه چیک ته وایی چی په کوم چیک باندی دیومشخص شخص نوم او دتذکری نمبر نه وی لیکل شوی او دغه چیک صرف په هغه بانک کی جمع کیدای شی چی دکوم بانک چیک وی او یو کس کولای شی چی پدغه چیک دبانک څخه نغدی پیسی تر لاسه کړی.

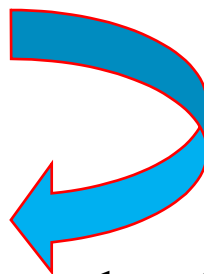
B: Order cheque

دا هغه چیک ته وایی په کوم چیک باندی چی دیومشخص کس نوم او دتذکری نمبر لیکل شوی وی او دهمدغی کس نه علاوه بل هیڅوک نشی کولای چی پدغه چیک باندی دبانک څخه نغدی پیسی تر لاسه کړی او داچیک هم صرف په هغه بانک کی جمع کیدای شی چی دکوم بانک چیک وی.

C: Cross cheque

هغه چیک ته وایی چی دکوم چیک په پورتنی چپ طرف کونج باندی دوه موازی کرلنډی رابښکل شوی وی او په دغه چیک یومشتری کولای شی چی په هریو بانک کی جمع کړی پدی چیک باندی بانک خپل مشتری ته نغدی پیسی نه ورکوی بلکی لومړی پیسی دمشتری اکاونټ ته انتقالیږي او بیا مشتری کولای شی چی دخپل حساب څخه نغدی پیسی تر لاسه کړی او دا چیک په لاندی دری ډوله دی.

i. General crossing

دا د **Cross cheque** هغه ډول دی چې دکوم چیک د موازی کرښو ترمنځ **And co** لیکلی وی او یا هیڅ هم نه وی لیکلی او دغسی چیک مشتری کولای شی په هریو بانک کی جمع کړی.

ii. Special crossing

دا د **Cross cheque** هغه ډول دی چې دکوم چیک د موازی کرښو په منځ کی د یو مشخص بانک نوم لیکلی وی او مشتری دهمدغی بانک نه علاوه نشی کولای چی په بل بانک کی دغه چیک جمع کړی.

iii. Restrictive crossing

دا د **Cross cheque** هغه قسم دی چې دکوم چیک د موازی کرښو په منځ کی د مشخص کس او د مشخص بانک نوم ذکر شوی وی او دغسی چیک به صرف هغه کس په هغه بانک کی جمع کولای شی چی دکوم کس او دکوم بانک نوم د موازی کرښو په منځ کی لیکل شوی وی.

Reasons for di hanging a cheque

Cheque not signed :1

کله چی یو حساب لرونکی چیک جاری کړی او په چیک باندی لاسلیک ونه کړی نو دغسی چیک د بانک لخوا نه قبلېږی .

Out dated cheque :2

کله چی یو چیک جاری شی او د جاری کیدو څخه تر شپږ میاشتو پورې په بانک کی جمع نه شی داسی چیک ته **Out dated** وایی او دغه چیک د بانک لخوا نه قبلېږی.

Insufficient balance :3

کله چی په چیک باندی د پیسو مقدار لیکل شوی وی او حساب لرونکی په حساب کی د موجوده پیسو مقدار څخه زیات وی نو دغسی چیک د بانک لخوا ردېږی.

Signature differ :4

کله چی په بانک کی د حساب لرونکی د نمونی په توگه شوی لاسلیک او په چیک باندی شوی لاسلیک دواړو کی فرق، توپیر موجود وی نو دغسی چیک بانک ردوی.

No date on cheque :5

کله چی په چیک باندی تاریخ نه وی لیکل شوی نو دغسی چیک بانک ردوی .

Material alteration :6

کله چی حساب لرونکی په چیک کی څه تغیرات راولی او دهغه تغیراتو سره ډانگړی امضا ونه کړی نو دغسی چیک بانک ردوی او نه بی قبلوی.

Mutilated cheque :7

کله چی یو چیک په دوه یادو څخه زیاتو برخو کی ټیری شوی وی یعنی شکیدلای وی دغسی چیک بانک نه قبلوی .

Insolvency of customer :8

کله چی د یوکس د مفلسی خبرتیا دمحمی لخوا څخه بانک ته ورکړل شی نو دهغی څخه وروسته چی دمشر په اکاونټ باندی هر ټومره چیکونه جاری کیږی ټول به دبانک لخوا ردیږی .

Order of court :9

کله چی محکمه بانک ته امر وکړی چی دکوم مشخص کس حساب کنټرول شی نو دهغی څخه وروسته چی دهغی حساب باندی هر ټومره چیکونه جاری کیږی دبانک لخوا څخه به ردیږی.

Different in amount, in words and figures :10

کله چی په چیک باندی په الفاظو او اعدادوکی لیکل شوی دپیسو مقدار کی فرق موجود وی نو داسی چیک دبانک لخوا څخه نه قبلېږی.

Notice of Bank :11

کله چی یومشری بانک ته په لیکلی توگه امر وکړی چی زما حساب دی کنټرول شی نو دوی دامر په اساس چی ټومره چیکونه ددی حساب څخه جاری کیږی دبانک لخوا څخه نه قبلېږی.

Central bank

Main function of central bank

1: Sole right of note issue

دپیسو چاپولو یواځینی حق: دپیسو چاپولو یواځینی حق مرکزی بانک لری بل هیڅ بانک نشی کولی چی پیسی چاپ کړی مرکزی بانک ددوه سیستمونوله مخی پیسی چاپوی .

A: Fixed fiduciary system

ددی سیستم له مخی دیو هیواد تخمیناً مصارف او عواید معلومیږی کچیرته دعوایدو څخه مصارف زیات وی یعنی عواید کم وی اومصارف زیات وی نومرکزی بانک چی کوم لوټونه، پیسی چاپوی نو دهغی لپاره **Reserve** نه ساتی خوکه چیرته اضافی پیسی چاپوی نو دهغی لپاره به سل فیصده **Reserve** ساتی.

B: Proportional reserve system

ددی سیستم له مخی عواید اومصارف نه معلومیږی مگر دپیسو چاپولو لپاره یوه خاصه اندازه **Reserve** ساتل کیږی او هر ټومره پیسی چی چاپوی دهغی ټاکل شوی اندازه **Reserve** ورته ساتل کیږی.

Banker bank :2

دمرکزی بانک یوه وظیفه داده چی په هیواد کی دبانکدارۍ نظام کنترولوی نو ځکه مونږ ورته دبانکونو مشربانک وایو.

Banker to the state :3

ددولت بانک: څرند ځه چي تجارتي بانکونه عامو خلکو ته مختلف وظيفې سرته رسوي همدارنځه مرکزي بانک دولت ته مختلف کارونه سرته رسوي لکه دولت ته عواید راټولول، دولت ته قرض ورکول، ددولت مصارف ورکول او ددولت پیسې دیوځای څخه بل ځای ته انتقالول.

Banker clearing house :4

دبانکونولپاره تصفیه خانی جوړول: دمرکزي بانک یوه وظيفه داده چي دهیوادپه مختلفو ساحو کی تصفیه خانی یا حساب گر جوړوي چیرته چي دټولوبانکونونماننده گان راټولېږي او خپل حسابونه تصفیه کوي.

Lender to the last resort :5

دتجارتي بانکونواخري کومک کوونکی : کله چي تجارتي بانکونوته کوم مشکل پیداشي او دوی خپل مشکل پخپله حل نشي کړای نوپه دغه وخت کی مرکزي بانک مداخلت کوي او دتجارتي بانکونومشکل حلوي اوتجارتي بانکونه له منځه تللوڅخه ژغوري.

Financial agent :6

مرکزي بانک ددولت مالی نمائنده دی یعنی ددولت چي دپیسوسره ټومره ټپلی فیصلي کوي هغه ټول کنترول او اداره به دمرکزي بانک لخوا څخه کیږي .

Effective monetary policy :7

دپیسوگټوره پالیسي: مرکزي بانک په هیوادکی دپیسو عرضه برقرار ساتي ترڅو دپیسو عرضه نه کمه شي اونه زیاته کچیرته په ملک کی دپیسو عرضه زیاته شي نو **Inflation** گرانی رامنځته کیږي اوکه چیرته عرضه کمه شي نو **Deflation** ارزانی رامنځته کیږي چي دغه دواړه حالته یو ملک دتباهي سره مخ کوي.

Custodian of monetary reserve :8

دقیمتي شیانومحافظت کول: دمرکزي بانکونویوه وظيفه داده چي ددولت قیمتي شیان وساتي لکه سره زر، سپین زر، دولتي جايدات کاغذونه ، دخارجي اسعارو ساتنه اوداسي نور.

Foreign exchange

خارجي اسعار: هغه کرنسي یا پیسې چي په ټوله نړی کی د اعتبار وړ وي یا په کومه کرنسي چي مونږ په ټوله نړی کی راکړه ورکړه کولای شو هغی ته خارجي اسعار وایی.

Importance of foreign exchange

Strength of economy :1

د اقتصاد پياوړی کول: د خارجي اسعارو يوه ځله داده چې پدې سره د يو ملک اقتصاد پياوړی کيږي
ثومره چې په هيوادکي خارجي اسعار زياتيږي په هماغه اندازه دغه هيواد ددی توانايی پيدا کوي
چې دخپل ضرورت وړ ټول شيان تر لاسه کړي او خپل اقتصاد ته پرمختگ ورکړي.

Balance of payment :2

کله چې په يو ملک کې صادرات د وارداتو څخه زيات شي دی حالت ته **Balance of payment** وايي او دغه حالت ديو هيواد لپاره بڼه حالت وي ځکه ثومره چې په هيوادکي
خارجي اسعار زياتيږي په هغه هيوادکي به صادرات هم زياتيږي .

Make international trade easy :3

څرنګه چې خارجي اسعار په ټوله نړۍ کې د اعتبار وړ دي نو ځکه دی سره نړيوال تجارت اسانه کيږي.

Rate of exchange :4

د خارجي اسعارو يوه فايده داده چې ددی پواسطې سره مونږ کولای شو چې ديو بل هيواد
د شيانو ارزښت يا د کرنسۍ ارزښت دخپل هيواد په کرنسۍ کې معلوم کړو.

Hard currency nation :5

په کومو هيوادونو کې چې د خارجي اسعارو په نرخ کې ژر ژر تغير راځي هغه
تغير ملکونو ته **H.C.N** وايي ثومره چې په يو ملک کې خارجي اسعار زياتيږي نو په هماغه
اندازه په ملک کې د خارجي اسعارو په نرخ کې ژر ژر تغير نه راځي.

Credit worthiness :6

ثومره چې په يو ملک کې خارجي اسعار زياتيږي په هغومره اندازه نړيوالې مالي ادارې په
هغه ملکونو باندې د قرض باور کوي او په اسانۍ سره هغه ملکونو ته قرض ورکوي.

Foreign exchange market

هر هغه ځای مارکيټ يا بازار په کوم ځای کې چې خارجي اسعار اخيستل کيږي او يا
خرتول کيږي او د مرکزي بانک سره راجسټر وي هغه ځای ته د خارجي اسعارو بازار
وايي.

Functions of foreign exchange market

Transfer function :1

دخارجی اسعارو د بازار یوه وظیفه داده چې دوی دخپلومشتریانو لپاره دیوځای څخه بل ځای ته خارجي اسعار انتقالوی او په بدل کی یی تری فیس اخلی.

Credit function :2

د قرض ورکولو وظایف: دوی خپلومشتریانو ته مختلف ډول قرضونه ورکوی لکه لنډمهاله، اوږدمهاله او منځ مهاله قرضونه او په بدل کی یی تری سود اخلی.

Hedging function :3

دخارجی اسعارو د بازار یوه وظیفه داده چې دوی خپلومشتریانو ته دیومشخص وخت لپاره خارجي اسعار په یو ټاکل شوی نرخ سره تبادله کوی چې دی وظیفی ته د سیټی وظیفه وایی. دا اکثره په صرافۍ مارکیټ کی ترسره کیږی.

Exchange control

دا هغه سیستم ته ویل کیږی چې په کوم کی دیوملک وگړی نشی کولی چې دخپلی خوښی تر حده پوری خارجي اسعار له ځان سره وساتي د دولت لخوا څخه دخارجی اسعارو د ځان سره ساتلو لپاره یو خاص حد ټاکل شوی وی اودهماغه حد څخه زیات خارجي اسعار یوکس له ځان سره نشی ساتلی چې دا دیوملک لپاره ډیر گټور تمامیږی.

Objectives of foreign exchange

To correct adverse balance of payment :1

دخارجی اسعارو د کنترول یوه فایده داده چې په ملک کی صادرات زیاتیږی او واردات کمیږی او په ملک کی د **Balance of payment** حالت رامنځته کیږی چې دیوملک لپاره ښه او په زړه پوری حالت وی .

To conserve foreign exchange :2

To present the flight to capital abroad :3

دغه پورته دواړه نقطی یوه معنی لری. دخارجی اسعارو د کنترول یوه فایده داده چې دولت کولی شی په ملک کی خارجي اسعار ذخیر کړی یعنی دولت دخارجی اسعارو د کنترول پواسطی سره تجاران دی نه پرېږدی چې په غیری ضروری توگه دملک څخه بهرته خارجي اسعار انتقال کړی .

To protect home industry :4

بله فایده یی داده چې ددی پواسطی سره دولت کولی شی چې خپلی کمپنیانی دتباهی څخه وژغوری ځکه چې په یوملک کی خارجي اسعار موجود وی نو دولت کولی شی چې په

ټولو هغه شيانود راواردولوبندیز- ولگوي کوم چي په خپل هيوادکي توليديږي نو دي کارسره ديوملک داخلي صنعت پياوړي کيږي.

To stabilize exchange rate :5

دخارجي اسعارو دکنترول يوه فايده داده چي ددي پواسطې سره دولت کولي شي چي په ملک کي دخارجي اسعارو نرخ برقرار وساتي کچيرته په يوملک کي دخارجي اسعارو عرضه دضرورت څخه زياته شي اويا هم دضرورت څخه کمه شي نودخارجي اسعاروپه نرخ کي به زياتوالي راځي نودولت دخارجي اسعارو پواسطې سره داسعارو نرخ برقرارساتي او دخارجي اسعارو نرخ هم برقرارپاتي کيږي.

To practice discrimination in international trade :6

دخارجي اسعارو دکنترول يوه فايده داده چي ددي پواسطې سره مونږ دټينوملکونوسره چي وغواړوتجارتی اړيکي لږي کړواو يا هم تجارتي اړيکي خرابي کړو نو دخارجي اسعارو پواسطې سره امکان لري.

To check the important of non-essential items :7

دخارجي اسعارو دکنترول پواسطې سره دولت کولي شي چي دغيري ضروري شيانود را واردولو مخنيوي وکړي.

Advance against properties

هغه شتمني دکومو په بدل کي چي مونږ دبانک څخه قرض اخلو:

A: Mortgage

گروه گر: کله چي يوکس خپله نه انتقاليدونکي شتمني لکه ځمکه يا تعمير دبانک سره گروه کړي اودهغي په بدل کي دبانک څخه قرض واخلی دی ته **Mortgage** وايي. پدي قرارداد کي چي کله قرض اخيستونکي په خپل وخت سره بانک ته قرض واپس نه کړي نوبانک دا حق نه لري چي دمحمکي له اجازي پرته دا شتمني خرڅه او خپلي پيسي ترلاسه کړي.

برخی: Parties

Mortgager گروه کوونکي: هغه کس ته ويل کيږي چا چه خپله نه انتقاليدونکي شتمني گروه کړي وی.

Mortgagee گروه ورکوونکي: هغه کس ته ويل کيږي چي دچاسره چي نه انتقاليدونکي شتمني گروه شوی وی.

Right and liability of mortgager

دگروه کونکي حقوق اودمه وارياني:

- ۱: کله چی د **Mortgagee** قرارداد پوره شی او **Mortgager** پخپل وخت سره بانک ته قرض واپس کړی نو د **Mortgager** دا حق جوړېږي چی پخپل جایداد باندی قبضه ترلاسه کړی.
- ۲: کله چی جایداد **Mortgager** ترلاسه کړ نوپه جایداد چی ژومره ټیکسونه راځي هغه به **Mortgager** ورکوی.
- ۳: د **Mortgagee** دقرارداد په دوران کی چی شتمنی ته کوم نقصان ورسیږي نو دا د **Mortgager** حق جوړېږي چی د **Mortgagee** څخه دتاوان غوښتنه وکړی.

Right and liability of mortgagee

دگروه ورکونکي حقوق اودمه وارياني:

- ۱: کله چی دمحکمې لخوا نه **Mortgagee** ته دجایداد دخرڅولو اجازه ورکړل شی نو دا د **Mortgagee** حق جوړېږي چی جایداد خرڅ کړی اوخپلی پیسې ترلاسه کړی.
- ۲: کچیرته دمحکمې لخوا څخه **Mortgagee** ته دجایداد دخرڅولو اجازه ورنه کړل شی نوپه **Mortgagee** باندی دا لاندی ذمه وارياني راځي .
- ۱: دجایداد به داسی حفاظت کوی لکه ټوک چی دخپل جایداد حفاظت کوی.
- ۲: دجایداد څخه چی ژومره عوایدلاسته راځي په هغی به د **Mortgagee** حق جوړېږي.
- ۳: دجایداد ټول ټیکسونه به دجایداد دعوائیدوڅخه ورکول کیږي.
- ۴: دجایداد ترمیم مصارف به دجایداد دعوائیدو څخه ورکول کیږي.
- ۵: **Mortgagee** باید په جایداد کی هیڅ قسمه تغیرات را نه وړي.

B: Pledge

کله چی یوکس خپله انتقالیدونکی شتمنی دبانک سره گروه کړی اودهغی په بدل کی دبانک څخه قرض واخلي اوشیان دکمپنی یا دشخص دگودام څخه دبانک گودام ته انتقال شی دی ته **Pledge** قرارداد ویل کیږي.

Parties برخی

Pledger: 1 هغه کس ته وایی چا چه خپله انتقالیدونکی شتمنی دبانک سره گروه کړی وی.

Pledgee: 2 هغه کس ته وایی چا چه انتقالیدونکی شتمنی گروه اخیستی وی.

C: Hypothecation

کله چی یوکس خپله انتقالیدونکی شتمنی دبانک سره گروه کړی اوشیان دکمپنی دگودام څخه دبانک گودام ته انتقال نه شی دی ته **Hypothecation** وایی.

D: line

کله چی یوکس خپله انتقالیدونکی شتمنی دبانک سره گروه کړی او دقرض نه واپس کولو په صورت کی بانک داحق لری چی دمحمی داجازی نه پرته هغه شتمنی خرڅه کړی اوخپلی پیسی تر لاسه کړی.

Islamic banking

Main instruments of Islamic banking

Musharika :1

مشارکه د عربی لفظ نه اخیستل شوی دی چی مطلب یی شراکت دی. د مشارکه په کاروبار کی مشتری اوبانک په کاروبار کی شریکيږی او همدارنگه د کاروبار په گټه اوتوان کی هم دواړه شریک دی. د مشارکه کاروبار لاندی خواص لری:

- ۱: کچیرته د مشارکه کاروبار اضافی پیسوته ضرورت شی نو اضافی پیسی به کاروبار ته دبانک لخوا نه راوړل کیږی.
- ۲: د کاروبار ټول فعالیتونه او کړنې مشتری ترسره کوی بانک صرف دهغی د ټارنی حق لری.
- ۳: د کاروبار په گټه اوتوان کی به بانک اومشتری د قرار داد له مخی شریک وی.

Mudariba :2

مضاربه د عربی لفظ مضرب نه اخیستل شوی چی مفهوم یی مدیردی یا منیجر. د مضاربه په کاروبار کی به یوه ډله کاروبار ته پیسی راوړی چی ورته (رب المال) وایی اوبله ډله به خپل مهارتونه استعمالوی چی ورته (مضاربه) وایی. د مضاربه کاروبار لاندی خواص لری:

- ۱: مضاربه کاروبار باید راجستروی.
- ۲: کوم کس چی د مضاربه کاروبار مخ ته وړی نو د مضاربه کاروبار په دوران کی دبل کاروبار پر مخ وړلو حق نه لری.
- ۳: د مضاربه کاروبار د ټارنی لپاره یوه اسلامی کمیټه ټاکل کیږی ترڅو د مضاربه کاروبار ټول کارونه تائید کړی چی د شریعت مطابق دی اوکه نه.
- ۴: کوم کس چی د مضاربه کاروبار مخ ته وړی باید د کاروبار په باره کی مکمل معلومات ولری.
- ۵: د مضاربه کاروبار د سرمایې لاسته راوړلو لپاره کولی شی چی سهمونه خرڅ کړی.
- ۶: د مضاربه کاروبار گټه به د مشتر اوبانک ترمنځ د قرار داد له مخی تقسیميږی.

۷: دمضاربه کاروبارتوان به د رب المال په غاړه وی.

Participation term certificate (PTC) :3

هغه قرض پاڅوته وایی چی په کوم کی چی مشتری اوبانک په گټه اوتوان کی شریک وی. لاندی خواص لری:

۱: دا دسرمایه گزاری اسلامی طریقہ ده

۲: (PTC) لنډمهاله او اوږدمهاله کیدای شی.

۳: کچیرته کاروبار گټه وکړه نو (PTC) اخیستونکی ته به گټه ورکول کیږی.

۴: کچیرته کاروبارتوان وکړ نو (PTC) اخیستونکی ته به توان ورکول کیږی.

Leasing :4

کله چی یوکس خپله شتمنی دبانک سره گروه کړی او دهغی په بدل کی دبانک څخه قرض واخلی او بانک دشتمنی داستعمالولوپه بدل کی هغه کس ته یوه اندازه عواید هم ورکړی دی ته اجاره وایی.

Bai- Muajjal :5

کله چی بانک خپلومشتریانوته دخر ټلاو لپاره شیان واخلی اودهغی لپاره یومناسب نرخ وټاکي نو دی ته Bai muajjal وایی او دا داسلامی بانکونودگټی یوه وسیله ده.

Rent sharing :6

کله چی بانک دیوکس په ځمکه کی تعمیرجوړکړی او دهغی تعمیرپه عوایدوکی بانک دمشتری سره شریک شی دی ته رینټ شیریندگوایی.

Hire purchase :7

کله چی بانک خپلومشتریانوته په کشتونوباندی شیان واخلی اودشیانواصلی نرخ پټ وساتل شی یعنی په شیانوباندی دوه نرخونه کینښودل شی. دمثال په ډول یوکس په بل کس باندی موټرپه کشتونوخرتوی دموټر قیمت دری لکه افغانی دی دا یی پری په ټلور لکه خرڅ کړی، داسی نه چی دیوکال لپاره په دومره او ددوه کالولپاره په دومره یونرخ به پری ږدی.

Electronic banking

برقی بانکداری هغه بانکداری ته ویل کیږی چی د انټرنیټ له لاری ترسره کیږی او دی بانکداری ته (Home banking. Online banking. Internet banking) هم وایی.

Electronic payment system

Credit card :1

کریډیټ کارډ هغه کارډ ته ویل کیږی چی په کوم باندی مشتری دبانک څخه قرض واخلی. پدغه کارډباندی مشتری نشی کولی چی دبانک څخه نغدی پیسی ترلاسه کړی په کریډیټ کارډباندی مشتری کولی شی چی خریداری ترسره کړی په کریډیټ کارډکی لاندی خبری شاملی دی.

(A) دکریډیټ کارډ څخه مشتری کولی شی چی دملک دننه او دملک څخه بهر استفاده وکړی.

(B) دکریډیټ کارډ د ترلاسه کولولپاره مشتری باید بانک ته عریضه وکړی.

- (C) کریډیټ کارډ دیوکس څخه بل کس ته نشی انتقالیدلی.
- (D) چی کله هم په کریډیټ کارډ باندی راکړه ورکړه وشی نوبانک دمشتري څخه فیس اخلی.
- (E) کله چی دلومړی ځل لپاره مشتری غواړی کریډیټ کارډ جوړکړی نوبانک ته باید دغږیتوب **Membership** فیس ورکړی.
- (F) کریډیټ کارډ باید دکال څخه وروسته نوی شی اومشتري به دنوی کیدو فیس هم جمع کوی.

ATM (Automated teller machine) card :2

داهغه کارډ ته ویل کیږی چی په کوم کی مشتری خپلی قاغذی پیسی برقی پیسوته تبدیلوی پدغه کارډ باندی مشتری دبانک څخه قرض نشی اخیستلی پدی کارډکی دمشتري خپلی پیسی موجودی وی په **ATM CARD** باندی مشتری بانک ته هیڅ قسمه سود نه ورکوی. پدغه کارډ باندی مشتری په یوه ورځ کی دیوخاص اندازه ټاکل شوی پیسوڅخه زیاتی پیسی نشی راویستلی.

Debit card :3

داهغه کارډ ته ویل کیږی چی پدی کی دمشتري خپلی پیسی هم شاملی وی اودبانک څخه ورباندی هم قرض راویستلی شی چی کله په **ATM CARD** باندی بانکونه خپلومشتریانوته دقرض ورکولوسهولیت هم ورکړی همدغه **ATM CARD** په ډیټ کارډ ته بدلیږی.

Online banking :4

هغه بانکداری کومه چی د انټرنیټ پواسطه ترسره کیږی هغی ته انلاین بانکداری ویل کیږی. په انلاین بانکداری کی مشتری کولی شی چی دبانک دهری څانگی څخه پیسی وباسی او یا هم پکی پیسی جمع کړی او یا هم دیوځای څخه بل ځای ته انتقال کړی .

The End

Prepared by Asifmobasser

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library